

SÜRDÜRÜLEBİLİR ORYANTASYON MODELİ VE SAKARYA ÜNİVERSİTESİ'NDEKİ DURUM

Öğr. Gör. Ayşe KOLUNSAĞ
Eğitim Fakültesi SNÖ Anabilim Dalı

Okt. Gülşen VATANSEVER ÖZDEMİR
Yabancı Diller Bölüm Başkanlığı

Özet

Oryantasyon, üniversiteye başlarken öğrencilerin karşılaştıkları güçlükler ve uyum sorunları ile başa çıkabilmeleri için yol göstermeyi amaçlamaktadır. Sürdürülebilir Oryantasyon Modeli ise; oryantasyon eğitiminin süreklilik göstermesidir. Sadece üniversiteye yeni başlayan öğrencilerle sınırlı kalmaması ve tüm sınıflar için ne zaman ihtiyaç duyulursa uygulanmasıdır. Okulun öğrenciye yaptığı oryantasyon, öğretmenin öğrenciye yaptığı oryantasyon, öğrencinin öğrenciye ve hatta mezun olan öğrencinin lisans öğrencisine yapacağı mesleki oryantasyon gibi çok yönlü olarak uygulanabilmelidir. Bu çalışmada, Sakarya Üniversitesi'nde yöneticilerin oryantasyon eğitimine verdiği önem ve oryantasyon eğitiminin üniversite öğrencileri üzerindeki etkililiğinin araştırılması hedeflenmiş ve *sürdürülebilir oryantasyon modelinin* gerekliliği konusu üzerinde durulmuştur.

Gelişen ve değişen çağımızda oryantasyonun sağladığı faydaları yadsımak mümkün değildir. Bu çalışma hazırlanırken, oryantasyonun olmadığı durumlardaki olumsuzluklar göz önüne alınarak, bu konunun Sakarya Üniversitesi'nde yeterince ele alınıp alınmadığı araştırılmıştır. Bu konu ile ilgili olarak Sakarya Üniversitesi'ndeki idari ve akademik personel ile mülakatlar yapılmıştır. Bunların sonucunda Sakarya Üniversitesi'nin genel anlamda oryantasyon eğitiminin önemini farkında olduğu ve bu doğrultuda çalışmalar yapıldığı görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Oryantasyon, üniversite öğrencileri, sürdürülebilir oryantasyon.

Abstract

Orientation aims to guide first year university students (freshers) so as to deal with the difficulties and adaptation problems they will face with when they start their university education. On the other hand "Sustainable Orientation Model" aims to make orientation studies sustained: not limited to the first year fresher students, but for all the classes and years whenever it is needed. This model also can be multi sided and applied on students by school, teacher, other students and even graduate students. In this study it was aimed to research how much importance was given by Sakarya University's academic administrators to orientation and how effective is the orientation applications on university students. In addition, *sustainable orientation model*'s necessity was emphasized in this study.

It is almost impossible to ignore the benefits of orientation in our continuously developing and changing world. In the preparation of this study, the negativeness of non-oriented situations were considered and it was researched whether the orientation was cared about enough in Sakarya University. In accordance with this topic several interviews were done with administrative and academic staff in Sakarya University. As a result of those interviews it was found out that in general Sakarya University is aware of the importance of orientation studies and does many activities to apply orientation on its students.

Key Words: Orientation, university students, sustainable orientation.

GİRİŞ

Günümüzde yaşanan teknolojik gelişmeler sayesinde öğrenciye erişimin kolaylaşması, bilginin paylaşımına olanak sağladığı gibi bu bilginin hızla yayılmasına da kaynak olmaktadır. Oryantasyon, üniversiteye başlarken öğrencilerin karşılaştıkları güçlükler ve uyum sorunları ile başa çıkabilmeleri için yol göstermek ve oryantasyon çalışmalarının daha geniş bir öğrenci grubuna yayılmasını sağlamaktır. Üniversiteye yeni giren öğrenciye okula başlamadan önce veya kayıt olmasını takiben ilk haftalarda okula alıştırma yönünde, daha sonraki yıllarda da kendini yenileyerek devam eden bir süreç şeklinde uygulanabilir. Oryantasyon eğitiminde, okul ve öğrenciye ait bilgilerin edinilmesi, düşünsel ve bedensel becerilerin kazandırılması ile öğrencinin en kısa zamanda okuluna uyumun sağlanması amaçlanmaktadır. Oryantasyon eğitimi, üniversitelerin gerek mevcut düzenlerinin devamında, gerekse organizasyonel gelişmede önemli bir rol oynamaktadır. Öğrencilere okula ilk geldikleri günlerde veya ara sınıflarda karşılaşacakları muhtemel zorluklar esnasında yapılan oryantasyon eğitimi öğrencinin okula yabancılaşmasını önlemekte ve sosyal kaynaşmayı çabuklaştırmaktadır. Öğrencilerin belirsizlik ve bilgisizlikten doğan şikayetlerini azaltmak, deneme –yanılma yoluyla öğrenmenin önüne geçmek ve mevcut düzenin işleyişinde aksamalar meydana gelmemesi için oryantasyon eğitiminin yapılması gerekmektedir. Oryantasyon eğitimi, öğrencinin okulla bütünleşmesinde, öğrencilerin hocalarını ve birbirlerini yakından tanımalarında faydalı olmaktadır. Etkili bir oryantasyon programı uygulamaya başlamadan çok önce, işe öğrenci ile ilişki kurmakla başlamalıdır: Öğrenciye kayıt, barınma, okulundaki rehberlik ve öğrenci hizmetleri, oryantasyon programının duyurusu (tarih – yer – saat – ulaşım) gibi bilgilerin iletilmesi önemlidir. Bu bağlamda üniversiteler ÖSYM ile işbirliği yaparak sınav sonuçları postalanırken üniversite hakkındaki bilgiler bir kitapçık ile gönderilmektedir.

1.ORYANTASYON'UN TANIMI VE AMAÇLARI

Oryantasyon eğitiminin bir bölümü eğitim kurumuna yeni başlayan öğrencilere yapılmaktadır. Bu eğitim, sene başında, öğrencinin okula uyumunu sağlamak ve bu süreci hızlandırmak amacıyla, okulla ilgili öğrencilere gerekli bilgiler aktararak yeni girdikleri ortama kısa sürede alışmalarına yardımcı olmak amacıyla yapılmaktadır. Diğer uygulama yerleri içerisinde yeni bir işe, yeni bir ortama giren kişinin veya devam etmekte olduğu aynı işinde, ortamında, okulunda zaman içerisinde karşılaşabileceği sorunlarla başa çıkması ve yeni durumlara uyum sağlaması amacıyla oryantasyona tabi tutulması vardır (Akt. Yeşilyaprak, 2005:Ceyhan, 1995).

İyi planlanarak düzenlenmiş bir oryantasyon katılımcıların kuruma karşı ilk olumlu izlenimi edinmelerinde etkili olabilmektedir. Oryantasyon eğitimi sayesinde yüksek motivasyon sağlanarak, iletişimsizliğin veya zayıf iletişimin sebep olacağı hatalar, yanlış anlamalar ve hoşnutsuzluklar önlenmiş gibi, katılımcıların buldukları yeni ortamdaki görevleri ve hakları ile ilgili doğru bilgilerle sahip olması sağlanmaktadır. Oryantasyon eğitimi, kişilerin yeni geldiği bir ortamda karşılaşabilecekleri güçlükleri en aza indirerek, yeni durumlarına kolayca alışmalarını sağlamak ve kendilerini yalnız ve çaresiz hissetmelerini önlemek amacıyla yapılmaktadır. Böylece

bireylerin kısa sürede tanıyıp uyum sağladığı bu ortamda daha başarılı ve uyumlu olması beklenir. Bazı sorunların çıkması engellenebilir. Bu bakımdan oryantasyon hizmetinin “uyum sağlayıcı” işlevinin yanı sıra “koruyucu, önleyici” bir işlevi vardır (Yeşilyaprak, 2005).

Oryantasyonun eğitiminin başlıca amaçları arasında;

- Öğrenciye “okulumuza hoş geldin” diyerek okula bağlılığı sağlamak,
- Okulun genel yapısı, amaçları, felsefesi ve öğrencinin kendi hakları konusunda bilgi vermek,
- Kişide kendine güven duygusu yaratmak,
- Bireyde ait olma duygusu geliştirmek, verimli olma isteği uyandırmak ve verimliliğin artırılması konusunda bilinçlendirmek,
- Öğrencilere içinde bulunduğu şartları tanıtmak ve mevcut durumu öğrenme zamanını kısaltmak,
- Motivasyonu arttırmak,
- Öğrencileri daha sonraki eğitimlere hazırlamak,
- Disiplin suçlarını azaltmak, deneme-yanılma yolu ile öğrenmeye fırsat vermemek,
- Hizmet verirken kendisi ile arkadaşları için risk oluşturabilecek hususları kontrol altına almak,
- Öğrenciyi görev-yetki ve sorumlulukları konularında bilgilendirmek,
- Öğrencilerin değişimlere, gelişimlere ve yeni teknolojilere uyumunu sağlamak, bilgi ve becerilerini arttırmak gibi amaçlar bulunmaktadır.

Ayrıca kurumun misyon ve vizyonunun da çalışana benimsetilmesi oryantasyon aracılığıyla olmaktadır. Böylece örgüt kültürünün oluşmasına da katkı sağlanabilmektedir.

2. ÜNİVERSİTE EĞİTİMİ VE ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN UYUM PROBLEMLERİ

“Uyum” kavramı, öğrencilerin hem kendisi, hem de çevresi ile sağlıklı ilişkiler sürdürebilmesi anlamına gelmektedir. Uyum kavramı literatürde, “uyum- uyumsuzluk”, “normal-normal dışı”, ruh sağlığı açısından ise “sağlıklı- sağlıksız” şeklinde ele alınmaktadır. Bireylerin uyum düzeylerini “var” ya da “yok” şeklinde, kategorik bir kavram olarak ifade edemeyiz. Uyum bir derece meselesidir.

Kırsal yöreden veya küçük illerden, ilçelerden büyük kente gelmiş, ailesinden ayrılarak yeni ve yabancı bir ortama girmiş olan öğrenciler uyum sorunu yaşayabilirler. Bunun sebepleri arasında yüksek öğrenime yeni başlayan öğrencilerin gittikleri şehri tanımaması, üniversiteyle, yönetim, program ve öğretimle ilgili uyulması gereken kuralları bilmemesi ve aileden ilk kez ayrılmaları sayılabilir. Öğrenmeleri ve çevreyi tanımaları uzunca bir zaman aldığı için deneme yanılma yoluyla bir şeyleri öğrenmeye çalışmaları zaman kaybı ve uyum sorunlarına neden olmaktadır. Bu

aşamada dikkat edilmesi gereken husus, bu durumda olan öğrencilere ihtiyaçlarına yönelik destek faaliyetlerinin ve bilgilendirmelerin yapılmasıdır (Korkmaz,2000).

Bilim ve teknolojiadaki gelişmelerin sosyal, ekonomik ve kültürel yapıya yansımaları, bu alandaki ve buna paralel olarak eğitimdeki değişikliğin aynı hızda olması gençleri etkilemektedir. Bu sebeple gençliğin problemlerinin gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin ortak ve önemli problemleri hâline geldiği anlaşılmaktadır. Değişen ve gelişen dünya şartlarında ülkeler ortak problemlerle karşı karşıya kalmaktadır. Hızlı toplumsal değişmeyi karakterize eden özelliklerden bir tanesi de eğitimin değerindeki artıştır. Eğitimin; bütünleşen dünyanın rekabetçi ortamında ülke statülerini belirlemede önemli rol oynayan faktörlerden biri olduğu göz ardı edilemez. Bundan dolayıdır ki, eğitimin mikro, makro ve mega hedeflerinin çok iyi belirlenmesi, yeterli kaynağın ayrılması, bu hedeflere ulaşmada temel ilkelerin oluşturulması, niteliği ve niceliği artırıcı tedbirlerin alınması önem taşımaktadır. Bu tedbirlerin temelinde de eğitim problemlerini ortadan kaldırma, uygun eğitim ortamını oluşturma yatmaktadır.

Burada söz konusu edilen yüksek öğretim gençliğidir. Yüksek öğretim; Milli Eğitim sistemi içinde, orta öğretime dayalı en az dört yılı kapsayan her kademedeki eğitim ve öğretimin tümüdür. Üniversitelerde öğrenim yapan 18–24 yaş grubunu kapsamaktadır. Üniversiteler ekonominin ihtiyaç duyduğu insan gücünü yetiştiren kurum olmanın dışında birer araştırma merkezleridir. Bu özelliklerinden dolayı yüksek öğrenim kurumları ülke kalkınması ile doğrudan ilişkilidir. Ülke kalkınmasında en etkin unsurların doğal kaynak, sermaye ve insan gücü üçlüsü olduğu, bu unsurların verimli olarak kullanılması gereği kabul edilmektedir.

Üniversitelerin bu kalkınma çabasında üstün nitelikli insanlar yetiştirmek suretiyle katkıları inkâr edilemez. Nitelikli insan gücüne duyulan ihtiyacın da çok olduğu bilinen bir gerçektir. Bu sebeplerden, nitelikli insan gücü yetiştirmek sorumluluğunu üzerine alan üniversiteler, öğrencilerine bilgi, beceri, ideal ve iyi alışkanlıklar kazandırmanın yanı sıra, onların kişiliklerinin gelişmesi için problemlerinin de kaynağını bulup çareler aramalıdır (Korkmaz,2000). Bireylerin, problem olan ve dolayısıyla uyumsuzluğa neden olan durumlarla baş etmeleri için oryantasyon etkinliklerine büyük görev düşer.

2. 1. PROBLEM ALANLARI

Üniversite gençliğinin mevcut problemlerini belli başlı şu başlıklar altında toplayabiliriz (Koç ve İskender,1993): Ekonomik problemler, eğitim ve öğretim problemleri, sosyo-kültürel problemler, psikolojik problemler, iş yaşamı ve iş bulma problemleri, engelli öğrencilerin problemleri, yabancılaşma problemleri.

2.1.1. Ekonomik Problemler

Aileden yeni ayrılan öğrenciler, maddi imkânlarla sahip olsalar dahi parasal açıdan harcamalarını gerekli ve etkili düzeyde yapmakta sıkıntı çekebilirler. Kendi maddi bütçelerini dengelemekte ve denetlemekte zorluk yaşayabilirler. Diğer bir taraftan ise üniversite öğrencilerinin büyük çoğunluğu, aileden gelen sınırlı bir yardımla

öğrenimlerini sürdürmekte ve maddi yetersizliklerden dolayı “kredi” ve “burs” olanaklarına başvurumaktadırlar. Öğrenim harçlarının, barınma, beslenme, ulaşım ve ders materyal giderlerinin de olmasından dolayı aileden bağımsız olarak ilk defa yaşamaya başlayan öğrenciler maddi ihtiyaçlarını karşılamakta sıkıntılar çekmektedir. Ekonomik problemleri şöyle sıralayabiliriz: Öğretim giderleriyle ilgili problemler, barınma problemleri, beslenme problemleri, sağlık problemleri.

a) Öğretim Giderleri İle İlgili Problemler: Öğrenciler genellikle ailelerinden aldıkları maddi desteklerle öğrenimlerini devam ettirmektedirler. Bu ailelerin meslek ve gelir düzeylerine bakıldığında, büyük bir kısmının emekli, işçi, memur ve çiftçi olması, gelirlerinin orta gelir düzeyinin altında bulunması, öğrencilerin yeteri kadar ihtiyaçlarını karşılayamamaktadır. Bunun için çare arayan öğrenciler kredi ve bursluluk sistemini zorlamaktadır. Kredilerin katkı açısından öğrencilere problemleri çözmede kısmen yardımcı olmasına karşılık, bunun günün şartlarına göre ayarlanmaması istenilen faydayı sağlayamamaktadır. Bursluluk sisteminin de katkı açısından büyük bir önemi yoktur. Öğrenci harçları adı altında alınan katkı payları öğrencilere birer maddî problem olarak görülüyor ise de, isteyen öğrencilerin tamamına harç kredisinin verilmesi şimdilik bu problemi ortadan kaldırıyor gibi görülmektedir.

b) Barınma Problemleri: Sürekli olarak üniversite öğrencilerin karşılaşılabileceği problemlerden birisi de barınmadır. Üniversite öğrencilerinin büyük bir çoğunluğu üniversitenin bulunduğu kentin dışından gelmekte ve bu nedenle de yabancı oldukları şehirde onlar için barınma ve yurt sorunları önem taşımaktadır. Son yıllarda yurtların sayısının oldukça artmasına rağmen, yurtlar nitelik ve nicelik açısından yetersizdir. İhtiyaca cevap verecek çalışma ve sosyo-kültürel faaliyetleri yürütecek salonların sayısı ihtiyacı karşılayacak şekilde değildir. Bunun yanı sıra ev kiralamak suretiyle barınma ihtiyacını gidermeye çalışan öğrencilerin çoğunun kaldığı yerler de son derece elverişsizdir. Ayrıca barınma imkânı buldukları yurtlardaki arkadaşları ile aralarında uyumsuzluklar görülebilmektedir.

c) Beslenme Problemleri: Maddî gücün yetersiz oluşu, beslenme hizmeti veren yerlerin gerekli şartları taşımaması ve sağlık açısından yetersiz koşullara sahip olması öğrencileri beslenme problemi ile karşı karşıya getirmektedir. Aileden bağımsız yaşamaya başlayan öğrencilerin sağlıklarını korumaları için iyi beslenmeleri gerekir; ama dışarıda yemek yemek zorunda kalan öğrenciler çoğunlukla hazır gıdalarla sağlıksız ve kalitesiz beslenmek zorunda kalmaktadırlar. Bu durum da sağlıklı ve dengeli beslenmenin söz konusu olmadığı görülmekte ve bu durum da öğrencilerin fiziksel ve zihinsel becerilerini olumsuz yönde etkilemektedir.

d) Sağlık Problemleri: Üniversitelerde sağlık hizmetleri Sağlık ve Spor Dairesi Başkanlığınca yürütülmektedir. Ancak bu daireler de verdiği hizmetler branş doktorlarının sayısı çoğunlukla yeterli değildir. Oralarda oluşan kuyruklar sadece muayene için öğrencilerin yarım gününe mal olmaktadır (Tetkik, tedavi ve bazı bölümlerdeki muayeneler hariç). Aynı hizmeti vermekte olan üniversite hastanelerinde de durum bundan farklı değildir. Ayrıca sağlık güvencesine sahip velilerin çocukları (Memur, emekli sandığı, sosyal sigortalar kurumu mensupları) bu hizmet-

ten yararlanamamaktadırlar. Mediko-Sosyal merkezleri ve Üniversite Hastaneleri arasındaki kurulacak ilişkilerle bu problem halledilebilir. Barındıkları yerlerde genellikle yeterli sağlık hizmetleri alamayan öğrenciler, kendi kendilerine bakamadıkları zaman sağlık problemleri yaşamaktadırlar. Koruyucu sağlık hizmetleri de yeterince uygulanmadığından dolayı bu alanda da problemler görülmektedir.

2.1.2. Eğitim-Öğretim Problemleri

Üniversite eğitim ve öğretiminde öğrencilerin başarılı olmaları için etkinlikler düzenlenmektedir. Üniversite yönetimi, yeni gelen öğrenciye aidiyet duygusunu aşılama adına iyi bir oryantasyon eğitimi vermektedir. Oryantasyon eğitiminde, olumlu tutum ve düşüncelere sahip öğrenciler ile başarının temelleri atılmaya çalışılır. Eğitim ve öğretim problemlerinin başında öğrencilerin başarıları gelmektedir. O zaman başarıyı etkileyen faktörler nelerdir? Bu faktörleri şöyle sıralayabiliriz: Bireysel faktörler, aileden kaynaklanan faktörler, eğitim-öğretim ortamından kaynaklanan faktörler.

a) Bireysel Faktörler: Öğrencilerin ortaöğretimden yetersiz gelmesi, başarıyı olumsuz yönde etkilemektedir. Zira ortaöğretimle üniversite öğretimi birbirlerinden soyutlanamaz. Ortaöğretimde aldığı ezber ve şişirilmiş bilgilere dayalı olarak girdiği üniversitede, öğrenci yüksek öğrenime yönelik kaygılanmaya başlar. Başaramama korkusu ile öğrenci sıkıntı duyar. Öğrencilere disiplinli çalışma alışkanlığının verilmemesi, sadece sınav öncesi edindiği notlarla çalışma veya tek kaynaktan bilgi edinme alışkanlığı da öğrencilerde bir başka başarısızlık sebebidir. Devam, başarı ile genellikle doğru orantılıdır. Oysaki öğrenciler devamsızlığı bir hak olarak görmektedir. Bunun sebepleri ciddi olarak araştırılması gereken bir konudur. Devamsızlığı zorunlu olmadıkça en aza indirmek başarıyı yükseltecektir. Verimli çalışma metodlarını bilmeyen öğrenciler, çalışmaya istekli, öğrenmeye ilgili ve yetenekli olsa da yeteri kadar başarılı olamamaktadırlar. Hazır bulunmuşluğunun yetersizliği ve ilgi alanının dışında bir programa kayıtlı olma da bir başka başarısızlık sebebidir. Anne-baba veya çevrenin baskısıyla istemediği bir programı seçmek zorunda bırakılan, açıkta kalma endişesiyle son sıralardaki bir programı seçen bir öğrenciden de başarı beklemek haksızlık olur. Bu durum öğrencinin psikolojik durumunu olumsuz yönde etkileyecektir. Ayrıca ekonomik kökenli problemler de başarıyı olumsuz olarak etkilemektedir. Üniversitelerde verilen oryantasyon eğitiminde öğrencilerin kaygılarını gidermek ve öğrenci haklarına yönelik eğitim yapılmaktadır. Öğrencilere bölümlerin tanıtımı, derslikler, öğretim elemanları, idareciler, danışmanlıklar ve not sistemi hakkında gerekli açıklamalar yapılmaktadır.

b) Aileden Kaynaklanan Faktörler: Özellikle fazla tutucu veya ilgisiz ailelerden gelen öğrenciler, ergenlik dönemini henüz atlatamadıkları yaşlarda üniversitede aileden ayrı şehirde bulunmalarını sınırsız özgürlük olarak algılamaktadır ve bu aşamada özellikle ilk yıllarda otokontrollerini oluşturana kadar kendilerini bir boşlukta hissetmektedirler. Bu dönemde zararlı alışkanlıklar edinmeleri, olumsuz gruplar ve arkadaşlıklar kurmaları muhtemeldir. Sağlam bir aile yapısına sahip öğrencilerin başarıları genellikle yüksektir. Ailenin sıcak ve samimi ortamından ayrılan gençler bir anda kendilerini büyük şehrin kalabalık ortamı içerisinde bulurlar. Bu orta-

ma, çeşitli yerlerden gelmiş arkadaşlarına ve okuluna uyum sağlamada oldukça zorlanırlar. Bu da uyum problemlerini ortaya çıkarıp gençlerin psikolojik açıdan olumsuz şekilde etkilenmesine sebep olur. Ailenin eğitim düzeyi, eğitime verdiği önem ve sosyo-ekonomik yapısı da başarıyı etkileyen faktörlerdendir.

c) Eğitim-Öğretim Ortamından Kaynaklanan Faktörler: Ortaöğretimde olduğu gibi üniversitelerde de öğretim elemanları ile öğrenciler arasında iyi bir iletişim olması gerekmektedir. (Çilenti,1984). Fakat üniversite ortamında, öğretim elemanları ile öğrenciler arasında statü farkından, sınıfların kalabalık olmasından ve ders dışı birlikte yapılan etkinliklerin azlığından kaynaklanabilecek daha mesafeli ve sınırlı bir etkileşim söz konusudur. Bunun sonucunda da öğretim elemanlarının öğrenciyi tanıması, onlara gerekli ilgiyi göstermesi mümkün olmamaktadır. Öğrenci sayılarının az olması, hem öğrencilerin kendi arasında, hem de öğretim elemanı ile ilişkiyi artıracak, sınıf ortamında tartışmaya, araştırmaya ve yaratıcılığa yöneltecektir. Üniversitede çalışmakta olan öğretim elemanlarının pedagojik formasyona sahip olmaları zorunlu olmadığı için öğrencilere karşı olan tutum ve davranışları da yeterince etkili olamamaktadır. Öğrenci ve öğretim elemanı arasındaki ilk köprü oryantasyon eğitiminde atılmaktadır. İlk tanışmada iletişim kurulmaya çalışılmaktadır. Öğrencinin öğretim elemanını tanıması, öğrencinin okuluna daha kolay uyum sağlamasına neden olmaktadır.

Yabancı Dil: Yabancı dil bilmenin bir ihtiyaç olduğu günümüzde ilköğretimden itibaren tüm üniversitelerimizde yabancı dil öğretimine yer verilmektedir. Oryantasyon eğitiminde, üniversiteye kayıt sırasında Yabancı Diller Bölümünün açtığı stantlarda İngilizce hazırlık okumayla ilgili gerekli açıklamalar yapılmaktadır. Ayrıca her fakültede bulunan koordinatörler tarafından Avrupa Birliği çalışmaları kapsamında yürütülen uluslar arası öğrenci değişim programları ve bunlara katılmak için yabancı dil bilmenin gerekliliği öğrencilere anlatılmaktadır.

Kütüphane, Bilgisayar, Laboratuvar: Fakülteler, öğrencilerin kendi bölümlerinde ve üniversite ortamında bulunan bilgisayar, kütüphane, internet ve laboratuvar ortamlarından faydalanabilmeleri için öğrencilere gerekli tanıtımı yaparak bu birimlerin sunduğu hizmetler konusunda öğrencileri bilgilendirmektedirler. Bu birimlere öğrencilerin nasıl ulaşabileceği ve onlardan nasıl faydalanabilecekleri öğrencilere anlatılmaktadır.

2.1.3. Sosyo-Kültürel Problemler

Bu problemlerin başında boş zamanların değerlendirilmesi gelmektedir. Okul ve çalışma saatleri dışında kalan boş zamanlarını doğru bir şekilde değerlendirmek de öğrenciler açısından mevcut olan enerjilerini doğru yönlendirmeyi gerektirir. Özellikle sınavın hemen öncesinde çalışma alışkanlığına sahip öğrencilerde zaman kullanımı daha çok önem kazanmaktadır. Bu zamanın verimli bir şekilde değerlendirilmesi öğrencinin eğitsel sosyo-kültürel gelişimi açısından önemlidir. Bunun için de sosyal ve kültürel faaliyetleri geliştirmek, spor aktiviteleri yapmak, sinema, tiyatro, müzik, folklor gibi sanat ve kültür dallarının geliştirilmesi ve desteklenmesiyle üniversitelerde ve yurtlarda boş zamanların değerlendirilmesi probleminin

çözümü açısından faydalı olacaktır. Bu sayede öğrencilerin enerjilerini olumsuz mekânlarda harcamaları ve zararlı alışkanlıklar edinmeleri engellenecektir. Sosyo-kültürel problemlerden bir diğeri de öğrencilerin uyum problemleridir. Kırsal kesimden ve küçük yerleşim birimlerinden büyük kentlere gelen öğrenciler okula, arkadaş çevresine, büyük kentin yaşayış biçimine kendilerini yabancı hissetmektedirler. Bu uyum sorunundan dolayı istenmeyen sonuçlar ortaya çıkabilir bazen de uyum sağlamak çok zaman alabilir. Uyum problemi birinci sınıf öğrencilerinde daha fazladır (Özdemir,1997). Bu problemi çözmek için oryantasyon programları düzenlenmeli ve buna gereken önem verilmelidir.

2.1.4. Psikolojik Problemler

Günümüz ortamında öğrenciler pek çok problemlerle karşı karşıyadır. Bunların içerisinde öğrencilerin ailelerinden, okuldaki derslerden, arkadaş çevrelerinden veya özel hayatlarından kaynaklanan bazı problemler psikolojik sorunlara neden olabilmektedir. Öğrencilerin, tek başlarına bu sorunlarla baş etmeleri güç olduğundan yardım almaları gerekebilir. Bu aşamada öğrencilerin yardım alabilecekleri birimler hakkında bilgi sahibi olmaları gerekmektedir. Danışmanlık hizmetleri, Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Hizmetleri hakkında yeterince bilgi sahibi olmayan ve ön yargılarla hareket eden öğrenciler sorunlarını çözmede güçlük çekmektedir. Yükseköğretim kurumlarında Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri istenilen seviyede olmaması bu konuyla ilgili önemli bir engeldir. Bu engelin aşılması için psikolojik desteğin verilmesiyle görevli olan mediko-sosyal merkezlerinin ile rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri birimleri etkili bir şekilde faaliyet göstermelidir.

2.1.5. İş Yaşamı ve İş Bulma Problemleri

Gençler pek çok hayallerle geldikleri üniversitede okudukları bölümler sonucunda işsiz kalma, az ücretle çalışma, işi sevmeme ihtimalleri nedeniyle kaygılar yaşamaktadırlar ve bunun sonunda da motivasyonları düşerek geleceğe yönelik endişeler taşımaktadırlar. Bu bağlamda oryantasyon etkinliklerine, mezun olan öğrencilerden alınacak dönütlere, rehberlik ve danışma birimlerine ihtiyaç duyulmaktadır.

2.1.6. Engelli Öğrencilerin Problemleri

Üniversitede okumakta olan engelli öğrenciler, diğer öğrencilerle aynı koşullarda yaşamak zorunda kalmaktadırlar ve böylece iki kat sorun yaşamaktadırlar. Eğitim gördükleri sınıfın, barındıkları yurtların, ulaşım araçlarının vb. imkânların onlara uygun olmaması uyum sorunlarını daha da arttırmaktadır. Eğitimlerini çok güç şartlar altında gerçekleştiren bu öğrencilerin istihdam edilmesi de ayrıca güç bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu nedenle yönetime ve ilgili birimlere bu öğrencilere yönelik düzenlemeler yapma görevi düşmektedir.

2.1.7. Yabancılaşma Problemleri

Üniversitede okuyan gençler üniversitedeki farklı ideolojik yapılar ve bakış açılarından dolayı toplumdan soyutlanmakta, iş bulamayınca onları anlayan insanları

yanlarında görememekten dolayı veya okudukları bölümlerdeki bilgilerin çoğunu iş yaşamında uygulayamamaktan kaynaklanan sorunlar sonucunda toplumdan soyutlanmaktadır (Uygun, 2004). Bunu engellemek için üniversite yönetimine ve çeşitli birimlere büyük görevler düşmektedir.

Üniversite öğrencilerinin uyum sorunlarını çözmeye bazı birimler etkili olabilir. Bunlar: Üniversitelerdeki genel sağlık ve ruh sağlığı hizmetleri, sosyal hizmetler, kültür hizmetleri, spor hizmetleri, ders dışı boş zamanları değerlendirme faaliyetleri, yöneltme hizmetleri, yerleştirme hizmetleri, öğrenciye parasal destek hizmetleri, barınma ve beslenme hizmetleridir.

3. ORYANTASYON GEREKLİLİĞİ

Eğitim kurumlarında, sistem temelde öğrencilerin varlığı üzerine kurulur. Yeni gelen öğrencilere, üniversiteyi ve üniversitenin hizmet olanaklarını tanıtmaya programlarının yapılması gerekir. Bu programların yapılma amaçları şunlardır (Korkmaz,2000):

- Öğrencilerin üniversite olanaklarından azami derecede yararlanmasını sağlamak
- Öğrencilere üniversitenin olanaklarını, kurallarını, üniversitenin tarihçesini tanıtarak yakın çevreye uyumlarını sağlamak
- Öğrencilerle ilgilenildiği, hoş karşılandığı duygusunu hissettirmek ve güvenini arttırmak
- Öğrenci kişilik hizmetlerinin temeli olan iyi insan ilişkileri kurmak ve geliştirmek
- Öğrencilerin kısa sürede okula uyum sağlamasına yardımcı olmak
- Öğrencileri okula güdeleyerek okuldaki başarılarını arttırmak
- İlk yılda karşılaşılabilecek problemler, sorunları ortaya çıkmadan önleyebilmek

4. ORYANTASYONUN YAPILMA ZAMANI

Okullar açısından bakılacak olursa oryantasyon hizmeti, öğrencileri yeni bir duruma ve yeni ortama alıştırmaya amacına yöneliktir. Bu hizmetin amacına ulaşması için, henüz öğrenciler okula gelmeden, öğretim yılının başında ya da ara sınıflarda problemler yaşadıkları zaman yeterli çalışmaların ve organizasyonun yapılması gerekir. Genel olarak oryantasyon çalışmaları okulun ilk haftasında veya gerekli görülen ara zamanlarda uygulanır. Tanıtma hizmetleri, yakın çevrenin olanaklarını, kültür sanat, meslek ve teknolojik kurumları ve etkinlikleri görme, tanıtma, paylaşma amacı ile gezi ve gözlem turları olarak yıl içinde ve öğrencilerin öğrenimleri boyunca da bazı hizmetler sürdürülebilir (Özgüven, 2001).

5. ORYANTASYON ETKİNLİKLERİNİN KAPSAMI

Oryantasyon hizmetleri kapsamında yapılabilecek etkinlikler aşağıdaki gibi sınıflanabilir:

- Okula yeni gelen öğrencileri karşılama (sıcak bir tebessümle “hoş geldin” diyerek başlayabiliriz.)
- Üniversiteyi ve birimlerini gezdirip tanıtma: Üniversite yönetim yapısı ve işleyişi hakkında bilgi verme; öğrenci işleri müdürlüğünün öğrenciye yönelik hizmetlerini tanıtma; öğrenim görülecek bölümleri ve müfredatlarını tanıtma, yabancı dil, laboratuvar, bilgisayar olanaklarını tanıtma.
- Disiplin, sınıf geçme ve devam yönetmelikleri hakkında bilgi verme
- Kütüphane, yemekhane, barınma ve ulaşım gibi olanaklar hakkında açıklamalar yapma ve nasıl yararlanılacağını gösterme
- Mediko-sosyal, sağlık ve spor hizmetlerini tanıtmak, nasıl faydalanılacağını anlatmak
- Ruh sağlığı, Psikolojik Danışma ve Rehberlik hizmetlerini tanıtmak ve nasıl faydalanılacağını anlatmak
- Okuldaki etkinlikler, varsa öğrenci kulüpleri hakkında bilgi verme
- Okulu ve çevreyi tanıtmak, tanışma çayları, çevreyi tanıma gezileri, ... vb. etkinlikler okulun özelliğine ve ihtiyaca göre düzenlenebilir.

Oryantasyon hizmetlerinin kapsamına, derslerin amaçlarının, çalışma yöntemlerinin açıklanması ve “çalışma becerileri”nin kazandırılmasına yönelik uygulamalar da alınabilir. Ayrıca gençlerin sorunlarına yönelik konferanslar, söyleşiler düzenlenebilir. Önemli olan öğrencinin ihtiyaçlarına, okulun amaç ve koşullarına göre öğrenci gelişimine ve uyumuna hizmet edebilecek bir programın okulca hazırlanıp uygulanmasıdır.

6. ORYANTASYONA KATILMASI GEREKEN KİŞİLER

Bu etkinliklere katılması gereken kişiler şunlardır: Okula yeni başlayan öğrenciler, ara sınıflara geçiş yapanlar, ara sınıflarda zorluk yaşayanlar, staj esnasında yardıma ihtiyaç duyanlar, engelli öğrenciler, üniversitelerin sosyal hizmet birimlerindeki çalışanlar, bölüm başkanları, danışmanlar ve ders hocaları, öğrenci işleri ve bilgi işlemle ilgili kişiler, üst sınıflardaki gönüllü öğrenciler gibi kişilerin katılımı etkinliklerin verimli olmasını sağlar.

7. SAKARYA ÜNİVERSİTESİ'NDE ORYANTASYON EĞİTİMİ

Sakarya Üniversitesi akademik ve idari birim sorumluları ile oryantasyon eğitimi üzerine yaptığımız mülakatlar ile bilgi alınmaya çalışılmıştır.

Öğrenci İşleri Daire Başkanı Kazım ÖZKAN'ın oryantasyon eğitimi ile ilgili görüşleri:

Oryantasyon çalışmalarının genel olarak Sakarya Üniversitesi'ni yeni kazanan öğrencilere yapılmaktadır. Şimdiye kadar yapılmış olan oryantasyon uygulamaları, üniversitenin açılmasına müteakiben kampusta olan öğrenciler için Süleyman Demirel Konferans Salonu'nda, diğer kampuslarda da okulların bünyesinde bir açılış ve tanıtım toplantısı şeklindedir. Bu oryantasyon eğitimine ilgili fakültelerin Dekanları, Bölüm Başkanları ve ilgili hocalar katılmaktadır. Verilen bilgilerde öğrencilere Sakarya Üniversitesi tanıtılmakta, öğrencileri ilgilendiren yönetmeliklere değinilmekte, öğ-

rencinin karşılaştığı diğer üniversitelere göre üstünlüklerden (erken mezun olabilmek şansı, çift ana dalda eğitim, 2. öğretim öğrencilerin 1 yılsonunda başarı olarak %10'a girerlerse 1. öğretim katkı payı verecekleri, bu %10'a giren öğrenciler gecede okumak istemiyorlarsa gündüze geçiş yapma imkânlarının olduğu vb.), disiplin yönetmeliğinden, kütüphaneyle ilgili bilgilerden, öğrenci sağlık karnelerinden ve kimliklerinden, yemekhane hizmetlerinden, Sağlık Kültür ve Spor Başkanlığındaki kulüplerden ve Bilgi İşlem Daire Başkanlığı tarafından da internet üzerinden kendilerine ait otomasyon sayfasını nasıl kullanmaları gerektiğinden bahsedilmektedir. Öğrenci kayıtları, öğrencilere belirli gün ve saat verilerek kişi başı 1dk dan az sürede, günde 2000 kayıt olmak üzere 4 gün içerisinde tamamlanmaktadır. 2007–2008 eğitim-öğretim yılından itibaren de öğrenci işlerinin kalite hedefleri doğrultusunda öğrencilere kayıta geldikleri gün, sabah ve öğleden sonra olmak üzere 2 ayrı oryantasyon sunumu yapılmıştır. Oryantasyon çalışmalarına öğrencilerle birlikte velilerin katılması da teşvik edilmektedir.

ÖSYM'den yerleştirme sonuçlarına göre öğrencilere çok kısa bir süre içerisinde numara verilerek bu öğrenciler otomatik olarak 1 günde kaydedilmektedir. Akabinde, öğrencilere kargo ile oryantasyonun ana maddelerinin de belirtildiği kayıt dosyaları gönderilmektedir. Kayıt dosyaları içerisinde, kayıt tarihleri, istenen belgeler, Sakarya Üniversitesi Rektörü'nün öğrencilere hitabı, Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı'nın bir beyanı, yönetmelikler, kütüphane ile ilgili bilgiler, okul yurtlarıyla ilgili bilgiler, okula ulaşım krokisi, Sakarya'ya turizm seyahatleriyle (otobüs firmaları) gelmek isteyen öğrencilerin kampüse kadar otobüs firmalarının servisleriyle ücretsiz gelebilecekleri ile ilgili bilgiler başlıklar halinde yer almaktadır.

Öğrenci kayıtları esnasında dikkat edilen noktalar; öğrencilerin önceden aldığı bilgi formunu doldurmasından dolayı kayıt esnasında başka bir formla zaman kaybetmemesi, öğrenci kimliğini ve öğrenci belgesini hemen alması, bu işlemler yapılırken de her öğrenciye eşit davranılması, psikolojik danışmanlık birimlerinin, acil durumlar için ambulans, doktor ve hemşirelerin yer alması ve engelli öğrencilerin kayıtlarının özel olarak yapılmasıdır. Kayıtlarda yapılan bir diğer uygulama da okul kapısına "Hoş Geldiniz" yazısının asılması, üniversite içerisinde hafif bir fon müziğinin ve Sakarya Üniversitesi'nin marşının dinletilmesi, velilere yemekhane ücretsiz yemek verilmesi ve özellikle de güler yüzle muamelelerin yürütülmesidir. Yapılan bütün bu çalışmalarla ilgili 2007–2008 eğitim-öğretim yılı itibarıyla uygulanan diğer bir husus da sunulan hizmetlerle ilgili geri dönüşüm alınabilmesi için velilere ve öğrencilere anket yapılmasıdır.

Oryantasyon uygulamaları çerçevesindeki çalışmalardan bir diğeri de ihtiyacı olan öğrencilere burs verilmesidir. Sağlık Kültür Spor Başkanlığı'nın Burslar Birimi'nde öğrencilere devlet bursları ve üniversitenin verdiği yemek ve rektörlük bursları hakkında da bilgi verilmektedir.

Ara sınıflardaki öğrenciler için yapılan sürdürülebilir oryantasyon modeline örnek teşkil edebilecek uygulamalar, öğrencilerin buldukları herhangi bir şehirden katkı paylarını yatırıp, kayıtlarını okula gelmeden de yapabilmeleri ve istedikleri zaman dilekçe ya da başvuru ücreti gerekmeksizin öğrenci belgelerini ve transkriptlerini Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı'ndan alabilmeleridir. Sürdürülebilir oryantasyon çalışmalarıyla ilgili diğer bir uygulama da Sağlık Kültür ve Spor Başkanlığı'nın engelli öğrencilerin barınma, yeme içme, gezme gibi diğer ihtiyaçlarını tümüyle takip etmesidir. Bu modelle ilgili önemli bir husus da, üniversite içerisinde her

fakültede ve yüksekokulda, öğrenci konseylerinin yer alarak Senato'da öğrencileri temsil edip, öğrencilerin beklentilerini, soru ve önerilerini iletmeleridir. Böylece yapılması gereken ara sınıflardaki oryantasyon uygulamalarına yol gösterilmektedir.

Sağlık, Kültür ve Spor Dairesi Başkanı Nafi FİLİZ'in oryantasyon eğitimi ile ilgili görüşleri:

2006-2007 eğitim-öğretim yılı itibarıyla oryantasyon çalışmalarına daha ayrıntılı bir şekilde başlanmıştır. Kayıt esnasında Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı tarafından yapılmakta olan oryantasyon eğitimine ilave olarak öğrenciler için verilen bilgiler üniversitenin özel internet sayfasında yayınlanmaktadır. Öğrencilerin soruları ve sorunları da bu sayfalar aracılığı ile de çözülmektedir. Örneğin, sağlık ile ilgili ihtiyaçları için Mediko-Sosyal Merkezi'ne, barınma ihtiyaçları için Yurtlar Şube Müdürlüğü'ne, sosyal faaliyetler için Sağlık Kültür ve Spor Daire Başkanlığı'na başvurmaları gerektiği; bir kulüp kurmak veya kültürel bir gezi düzenlemek isteyen öğrencilerin hangi aşamaları izleyeceği bu sayfalarda belirtilmektedir. Ayrıca, Sakarya Üniversitesi'nin internet sayfasında resimlerle tanıtımı yapılmaktadır.

Sürdürülebilir oryantasyon çalışmaları açısından bakıldığında yapılan faaliyetlerden biri, engelli öğrencilerle ilgili bir yönetim kurulunun bulunması, bu kurulun öğrencilerin ihtiyaçlarını takip etmesi, bu öğrencilerle sık sık birebir görüşmeler yapması ve özel olarak sosyal hizmet uzmanlarının bulunmasına ilaveten bu öğrenciler için ücretsiz kullanabilecekleri bilgisayarların temin edilmiş olmasıdır. Ayrıca bu kapsamda engelli öğrenciler için özel bir web sayfası kurulmuş olup, burada öğrenciler için 3000 kitaplık bir arşive sahip olan ayrı bir kütüphane yer almaktadır. Sürdürülebilir oryantasyon modeliyle ilgili diğer bir çalışma da, öğrenci kulüplerinin faaliyetlerinin sürekli olarak takip edilmesi, işlevi olmayanların uyarılarak, herhangi bir gelişme göstermemeleri halinde kapatılması veya talep olduğu takdirde yeni kulüplerin açılmasıdır. Sakarya Üniversitesi bünyesinde yürütülmekte olan sürdürülebilir oryantasyon modeliyle ilgili önemli uygulamalardan biri de bahar dönemindeki öğrenci şenlikleridir. Bu şenliklerin programları, yapılan anketler sonucunda öğrencilerin istek, görüş ve tavsiyelerinin alınması ile oluşturulmaktadır. Sponsorlar bulunarak faaliyetlerin ücretsiz olması sağlanmaktadır. Fakültelerin talepleri olduğu takdirde de şenliklerde stant açmalarına izin verilmektedir.

Yapılan uygulamalarda rastlanan yetersizliklerden biri ise okul bünyesinde öğrencilerin barınma ihtiyacını karşılayacak yeterli mekânların olmamasıdır.

Sağlık, Kültür ve Spor Dairesi'nden Sosyal Hizmet Başkanı Gül Başak DİKTAŞ'ın oryantasyon eğitimi ile ilgili görüşleri:

Hem akademik hem de idari anlamda bütün birimlerin internet ortamında da tanıtıcı bilgileri mevcuttur. Ayrıca 2007-2008 eğitim-öğretim yılı başında öğrencilere kayıt esnasında Sakarya Üniversitesi'nin tanıtım kataloğu elden verilmiştir. Bu katalog, internet ortamında da yer almaktadır.

Sakarya Üniversitesi'nin Sosyal Hizmetler Birimi'nde bulunan Sosyal Hizmet Başkanı Sayın Gül Başak DİKTAŞ ve Mediko-Sosyal'deki Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik bölümü ile yapmış olduğumuz görüşmelerde şu sonuçlara ulaşılmıştır:

Mediko-Sosyal'de uyum çalışmaları üzerine herhangi bir çalışma yapılmamakta sadece bireysel psikolojik danışmanlık hizmetleri verilmektedir.

Öğrenciler bireysel oryantasyona tabi tutulmadığı için uyum sorunları yaşayarak okula başladıktan yaklaşık bir ay sonra Mediko- Sosyal'e başvurup yardım talebinde bulunmaktadırlar.

Mediko-Sosyal'de çalışmakta olan ve bireysel psikolojik danışmanlık hizmetlerini yürütmekle yükümlü olan kişiler oryantasyon hakkında yeterli bilgiye sahip değildir.

Sosyal Hizmetler Birimi oryantasyon çalışmalarından sorumludur; fakat bu yıla dek bu çalışmalar yalnız internet üzerinden yönetmeliklerle ve üniversitenin web sayfasından sunulan bilgilerle sınırlı kalmıştır.

2007-2008 eğitim-öğretim yılına kadar bireysel olarak ancak engelli öğrencilere yönelik oryantasyon çalışmaları yapılabilmektedir.

Sürdürülebilir oryantasyon modeli açısından Sakarya Üniversitesi'nin hedefinin daha faydalı ve kapsamlı bir kitapçık çıkarmak olduğu ve beraberinde de rehberlik çalışmaları, konferanslar, tanıtımlar ve küçük çaplı eğlenceler düzenlemek olduğu Sayın Gül Başak Diktaş tarafından belirtilmiştir.

Yapılmış olan mülakatlar sonucunda, üniversitelerdeki oryantasyon hizmetlerinden illerdeki Rehberlik Araştırma Merkezleri'nin sorumlu olmadığı, bu çalışmaların üniversite bünyesinde sosyal hizmetler kapsamında yürütülmesi gerektiği tespit edilmiştir.

İşletme Bölüm Başkanı Yrd. Doç. Dr. Remzi ALTUNIŞIK'ın oryantasyon eğitimi ile ilgili görüşleri:

İşletme bölümüne yeni gelen öğrencilere İşletme Bölüm Başkanlığı tarafından birinci ve ikinci öğretim olmak üzere ayrı saatlerde bölüm başkanlarının, bölüm sekreterlerinin ve ders hocalarının tanıtılması, yönetmeliklerle ilgili öğrencilerin bilmesi gerekenlerin anlatılması, fakülte binasının fiziki olarak tanıtılması, öğrencilere çeşitli öneri ve tavsiyelerde bulunulması ve son olarak da öğrencilerden gelen soruların yanıtlanması şeklinde oryantasyon yapılmaktadır.

Çevre Mühendisliği Bölümü Bölüm Başkanı Prof. Dr. Recep İLERİ'nin oryantasyon eğitimi ile ilgili görüşleri:

Oryantasyon için ilan edilen günde, birinci sınıf öğrencilerine bölüm hocaları tanıtılmakta, bölüm içerisindeki anabilim dallarıyla ve 8 yarıyıl boyunca öğrencilerin nasıl bir eğitim görecekleyle ilgili bilgiler verilmektedir. Ayrıca, ağırlık olarak hangi derslerin işleneceği, stajların nasıl ve hangi dönemlerde olacağı, öğrencilerin bu bölümden mezun olduktan sonra hangi yetkin yerlerde bulunma imkânlarının olacağına da değinilmektedir. Oryantasyon kapsamında verilen bilgiler ağırlıklı olarak fakülte binası, bölümleri ve sunduğu hizmetlerle ilgilidir. Yönetmeliklerle ilgili bilgilerin Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı tarafından verildiği için tekrar yapılmamaktadır. Toplantı sonunda da öğrencilerin yönelttiği sorular cevaplandırılmaktadır.

Sürdürülebilir oryantasyon modeli kapsamında hedeflenen bir çalışma ise öğrencilerle birebir ilgilenecek danışman hocaların sağlanmasına yöneliktir. Böylece ara sınıflardaki öğrencilere de karşılaştıkları sorunlarla ilgili yardımcı olunabilir. Sürdürülebilir oryantasyon modeline yönelik, öğrencilere ihtiyaç ve beklentileri doğrultusunda seminerler verilmekte, kulüpler kurulmakta, öğrencilerin stajları ve mezun olduk-

tan sonraki istihdamlarıyla ilgili bilgilendirilmeler yapılmakta ve iş hayatına atılan mezun öğrencilerden mesleki oryantasyona yönelik de geri dönüşümler alınmaktadır. Ayrıca öğrencilere bu doğrultuda destek olması için seçmeli ders olarak “Girişimcilik” dersi konmuştur. Bölümün geleceği açısından ayrıca İngilizce destekli eğitime ve Erasmus çalışmalarına önem verilmektedir. Bu konuyla ilgili birimler faaliyet göstermektedir.

Makine Mühendisliği Bölüm Başkan Yardımcısı İmdat TAYMAZ'ın oryantasyon eğitimi ile ilgili görüşleri:

Yeni gelen öğrencilere bölümü, fakülte yönetimini, okul kurallarını, dersleri, stajları, ders seçme sistemlerini, hocaları, ana bilim dallarını, not sistemlerini, sınıf geçme sistemlerini, bölümün imkânlarını tanıtmak amacıyla ve öğrencilerin ara sınıflarda karşılaşabilecekleri muhtemel sorunlara yönelik genel bir bilgi, oryantasyon kapsamında verilmektedir. Bu çalışmalar, daha çok akademik anlamda yapılmaktadır.

Sürdürülebilir oryantasyon modeli kapsamında ara sınıflardaki öğrenciler için staj komisyonu kurulmuştur ve bu komisyondaki görevli öğretim üyeleri öğrencilere ayrıca bilgilendirmeler yapmaktadır. İnternet ortamında da öğretim üyelerinin bilgileri, verdikleri dersler ve onlara nasıl ulaşılacağı yer almaktadır.

Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu (BESYO) Spor Yöneticiliği Bölüm Başkan Yrd. Serdar GERİ'nin oryantasyon eğitimi ile ilgili görüşleri:

Okula gelmeden önce öğrencilere, bu yüksekokulda eğitim görmek için hangi yetenek sınavlarına girecekleri, kendilerinden hangi becerilerin beklenildiğine yönelik tanıtıcı broşürler hazırlanmakta ve bu broşürlere yüksekokuldaki bölümler, derslik sayıları ve okulun tanıtıcı fotoğrafı eklenerek, üniversite tarafından broşürün illere dağıtımı yapılmaktadır. Ayrıca, yetenek sınavından bir hafta önce koordinasyon parkuru öğrencilerin hazırlık yapabilmesi amacıyla açılmaktadır.

Yetenek sınavlarını kazandıktan sonra Spor Yöneticiliği-Rekreasyon Bölümü-Beden Eğitimi Öğretmenliği bölümü öğrencilerine kayıt yaptırdıkları ilk hafta, okulun tanıtılması amaçlı bir oryantasyon uygulaması yapılmaktadır. Bu uygulama esnasında bölüm başkanları konuşmalar yapmakta, hocalar tanıtılmakta ve öğrenim görecekları dersler ve yaz stajları hakkında bilgi verilmekte ve öğrenim görecekları binadaki derslikler ve spor salonları ile kullanım kuralları tanıtılmaktadır. Not sistemi, sınıf geçme şartları, devam-devamsızlık hakları, harf sistemine göre not ortalamalarının hesaplanması ve öğrenci yönetmeliği ile ilgili bilgiler verilmektedir. Bilgilendirme sonunda öğrencilerden gelen sorular cevaplanmaktadır. Öğrenciler kayıt vb. işlemler için danışman hocalarına yönlendirilmektedir.

Sürdürülebilir oryantasyon modeli kapsamında ara sınıflardaki öğrenciler için, yüksek lisans, akademisyenlik, ALES (Akademik Personel ve Lisansüstü Eğitimi Giriş Sınavı) sınavı, yeni atamalar, kurum içi atamalarla ilgili bilgiler verilmektedir.

Yabancı Diller Yüksek Okulu (ROSEM), İngilizce Okutmanı M. Barış ÖVÜN'nün oryantasyon eğitimi ile ilgili görüşleri:

Eğitim-öğretim yılı başında yeni başlayan öğrencilere hazırlık eğitimiyle ilgili oryantasyon kapsamında bir tanıtım programı hazırlanmaktadır. Bu program doğrultusunda, öncelikle öğrenci işlerinin gönderdiği kayıt kılavuzunda, hazırlık eğitimiyle

İlgili genel bilgiler verilmektedir. Kayıta gelen öğrenciler için hazırlık birimiyle ilgili öğrenci işlerinde ayrıca kurulan stantta hazırlık okumak isteyen ya da tereddütte olan öğrencilere bilgi verilerek, hazırlıkta uygulanan sistemle ilgili tanıtıcı formlar verilmekte ve katılmayı düşünenler hazırlık binasında yapılacak olan sunuma yönlendirilmektedir. Bu sunumlar ROSEM binasının konferans salonunda gün içinde üç-dört defa yapılmaktadır. Sunumda verilen bilgiler şu hususları içermektedir: Hazırlık eğitiminin öğrencilerin tercihine bağlı olduğu ve belirli bir ücret karşılığında verildiği, hazırlık eğitimine başlamadan önce yapılacak olan seviye tespit sınavı, dersler ve içerikleri, işlenecek olan CD'ler, bilgisayar laboratuvarları ve kullanım amaçları, sınav şekilleri, örnek dersler ve hazırlığı bitirdikleri halde neler kazanacakları. Sunumların akabinde öğrencilere gruplar halinde sınıflar, idari birimler, kantin vb. bina kısımları gezdirilip tanıtılmaktadır.

Hazırlık eğitimi bir yıl sürmektedir. Sonrasında öğrenciler bölümlerine gittikleri zaman da dil becerileriyle ilgili olumlu olumsuz geribildirimleri alınarak sürdürülebilir oryantasyon modeli kapsamında hazırlık eğitimi görmekte olan öğrencilerle paylaşılmaktadır.

Eğitim Fakültesi Dekan Yardımcısı Yrd. Doç. Dr. Ercan MASAL'ın oryantasyon eğitimi ile ilgili görüşleri:

Eğitim Fakültesi'nde oryantasyon eğitimi okulu yeni kazanan öğrencilere dersler başlamadan ilk hafta yapılmaktadır. Oryantasyon eğitiminde bölüm başkanları, ana bilim dalı başkanları ve araştırma görevlileri bulunmaktadır. Birinci ve ikinci öğretim öğrencilerine toplu halde büyük sınıflarda bölümleriyle ilgili tanıtımlar yapılmaktadır. Akabinde de öğrencilerin soruları cevaplandırılmaktadır.

Sürdürülebilir oryantasyon modeli kapsamında danışman hocalar ara sınıflardaki öğrencilerin soru ve sorunlarıyla yakından ilgilenmektedir. Ayrıca, fakülte bünyesindeki öğrencilerin sosyal faaliyetlere ve kulüplere katılmaları teşvik edilmektedir.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Oryantasyonun Sakarya Üniversitesi'nde nasıl ele alındığı bu çalışmada incelenerek aşağıdaki sonuçlara varılmıştır:

- Sakarya Üniversitesi genel anlamda oryantasyon eğitiminin önemini farkındadır ve bu doğrultuda çalışmalar yapmak için çeşitli çabalar sarf etmektedir.
- İnternet tabanlı bilgi edindirmesi de güçlü olan Sakarya Üniversitesi, sadece sanal ortamdaki çalışmalarla kalmayarak çoğu birimde ayrıca oryantasyon çalışmalarını yürütmektedir.
- Sakarya Üniversitesi'ndeki oryantasyon çalışmalarda en etkili birimin Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı olduğu düşünülmektedir. Bu birim, tüm öğrencileri ve velileri hedef kitlesi seçerek sistematik ve disiplinli oryantasyon çalışmaları yürütmektedir. Ayrıca yapılmakta olan bu çalışmaların geri bildirimlerini de araştırmak istemeleri onların bu konuya verdiği önemi gözler önüne sermektedir.

- Sakarya Üniversitesi'nde oryantasyon eğitimine öğrenci okula gelmeden gönderdikleri kılavuzla ve öğrenci geldiği zaman öğrenciye ilk olarak verdikleri Sakarya Üniversitesi Öğrenci Rehberiyle başlanmaktadır.
- Kayıt günü gelen öğrenciler ve veliler en güzel şekilde karşılandıktan sonra öğrenci ve velilere kayıt esnasında ihtiyaçlarını giderici hizmetler sunulmaktadır.
- Öğrenciye ilk oryantasyon eğitimi genel olarak Öğrenci İşleri Dairesi Başkanlığı, Sağlık, Kültür ve Spor Dairesi Başkanlığı tarafından ve ayrıca kayıt günü fakülte ve yüksekokulların stantları aracılığı ile tanıtım yapılması ve öğrenci sorunlarının cevaplanması yoluyla verilmektedir.
- Öğrenci İşleri Dairesi Başkanlığı üniversitenin merkez kampüsünde, Süleyman Demirel Konferans Salonu'nda üniversiteyi kazanan öğrencilere oryantasyon gün ve saatlerini ilan ederek tanıtıcı ve bilgilendirici bir eğitim yapmaktadır.
- Engelli öğrencilere yapılan oryantasyon çalışmaları okula ilk geldiklerinde ve ara sınıflarda bireysel olarak etkili bir şekilde yürütülmektedir.
- Kayıt işlemleri, rekor denecek kadar kısa sürede ve etkili bir şekilde gerçekleştirilmektedir.
- Kulüplerin ve barınma mekânlarının tanıtımları kayıt esnasında açılan stantlarda yapılmaktadır.
- Ulaşım araçları ile ilgili bilgilendirme yapılmaktadır.
- Sakarya ilinin deprem kuşağında olması nedeniyle risk altında bulunan hasarlı binalar konusunda Rektörlük kapsamında özel olarak öğrencilere bilgilendirme yapılmaktadır.
- Yapılan oryantasyon çalışmaları asıl olarak okula yeni başlayan öğrenciler üzerinde yoğunlaşmaktadır ve akademik ağırlıklı yapılmaktadır.
- Ara sınıflardaki öğrenciler için yapılan faaliyetler öğrenci temsilcilikleri, kulüpler, danışman hocalar, bahar şenlikleri vb. uygulamalarla sınırlı kalmaktadır.
- Mezun olan öğrencilerden, öğrenim süreleri boyunca gördükleri derslerin işlevselliği ve iş istihdamları ile ilgili yeterli geribildirim alınmamaktadır.
- Bireysel danışmanlık hizmetleri yetersiz kalmaktadır.
- Öğrenci akran grupları arasındaki etkileşim istenen düzeye henüz ulaşamamıştır.

Sakarya Üniversitesi'ndeki oryantasyon çalışmaları ile ilgili yapılan araştırmalar sonucunda, öneriler olarak aşağıdaki hususlar göz önünde bulundurulabilir:

- Üniversitedeki öğrencilere ihtiyaç duyacakları her zaman hizmet verebilecek etkili bir oryantasyon birimi kurulmalıdır.
- Akademik bilgilendirmelerin yapılmasına ilave olarak kayıt sonrası için düzenlenebilecek bir program çerçevesinde, üniversitenin bulunduğu şehir, üniversitenin faaliyet gösterdiği birimler, ilçelerdeki yüksekokullar ve sunulan imkânların (barınma, beslenme, burslar, ulaşım, sağlık, sosyal faaliyetler vb.) tanıtım filmleri öğrencilere izletilmeli ve üniversite yerleşkesi ile çevre gezileri yapılmalıdır.
- Üniversite kurallarının, şehirle ilgili fiziksel ve coğrafi bilgilerin, depremle ilgili bilinmesi gerekenlerin yer aldığı bilgiler, anlaşılır, kısa ve öz bir şekilde ifade edildiği çeşitli tanıtıcı broşürler öğrencilere dağıtılmalıdır.
- Üniversitenin internet sitesinde yer alan bölümlerle ilgili bilgiler sürekli güncellenip, taze tutulmalı ve öğrencilerin soru ve sorunlarına internet ortamında yer alacak sanal oryantasyon birimi aracılığı ile cevap verilmelidir.
- Danışmanlık faaliyetleri yaygınlaştırılmalı ve danışman hoca sayılarının yeterli ve verimli duruma getirilmelidir.
- Sosyal hizmetler birimince, oryantasyon eğitimi ile ilgili, ara sınıflardaki öğrencileri de kapsayan daha aktif faaliyetler yürütülmelidir.
- Öğrenciler bireysel oryantasyona tabi tutulmalı ve uyum sorunları yaşayan öğrencilere özel ilgi gösterilmelidir.
- Mediko-Sosyal'de çalışmakta olan ve bireysel psikolojik danışmanlık hizmetlerini yürütmekle yükümlü olan kişiler oryantasyon hakkında yeterli bilgiye sahip olmalı ve yeterli sayıda olmalıdır.
- Sosyal hizmetler, halkla ilişkiler ve insan kaynakları birimleri oryantasyon çalışmalarını ortaklaşa yürütmelidirler.
- Eğitim-öğretim yılı başında yapılmakta olan oryantasyon çalışmalarının önemi vurgulanmalı, öğrencilerin bu çalışmalara katılması teşvik edilmelidir.
- Bireysel danışmanlık birimleri kurulmalı, öğrencilerin gündemindeki konular "sorun" haline dönüşmeden önlenmelidir.
- Kurulacak olan bireysel danışmanlık birimlerinin faaliyet göstermesi gereken alanlar şu başlıklar halinde sıralanabilir: İlişki sorunları, akademik ve mesleki sorunlar, duygu durumuyla ilgili sıkıntılar, kaygı sorunları, aile içi sorunlar, kendini tanıma ve geliştirme, zihinsel işlev sorunları, üniversiteye uyum, gelecek kaygısı, beslenme sorunları, intihar düşüncesi veya girişimi, cinsel işlev veya yönelim, maddi sorunlar, travma (taciz, kayıp), kimlik karmaşası, kültürel uyum sorunları, sağlık sorunları, psikolojik sorunlar, madde kullanımı.

- Bireysel danışmanlık hizmetlerine ek olarak yaşlılar arasında etkileşimi ve akran rehberliğini sağlamak amacıyla grup çalışmaları yapılmalıdır.
- Tüm bunlar yapılmadan önce öğrencilere oryantasyon programının kapsam ve içeriklerinin tanıtılması ve bu programdan öğrencilerin nasıl faydalanabileceklerini öğrenmelerinin gerekliliği üzerinde durulmalıdır.
- Üniversiteyi tanıtmaya amacıyla yapılan oryantasyon programının öğrencilere etkinliklerin saatleri, içerikleri ve yapılacakları yerleri kapsayan bir akış planı önceden verilmelidir.
- Üniversiteyi tanıtmaya oryantasyon programı içerisine bölümlerin ve akademik birimlerin tanıtılmasının yanında müzik dinletileri, tiyatrolar, bilgi yarışmaları, eğlenceli oyunlar, şehir turları, film gösterimleri, dans gösterileri ve çeşitli eğlenceli partiler dahil edilirse bu program daha etkili olacaktır.
- Sürdürülebilir oryantasyon modeli açısından bakıldığında, staj ile ilgili birebir etkili işlev gören bir staj komisyonunun kurulmasının öğrencilerin öğrenimleri boyunca edindikleri bilgileri pratiğe dökebilmek ve mezuniyet sonrası da istihdamlarını sağlamak açısından da etkili olacaktır. Kurulacak olan bu komisyonun görevleri arasında şunlar olabilir: Staj yapılacak kurum ve kuruluşların, öğrencilerin eğitim gördüğü alanla birebir ilgili olacak şekilde seçilmesi, staj için seçilecek kurum ve kuruluşlarda mezuniyet sonrası öğrencilerin istihdam edilmesini sağlaması veya bu kuruluşların referansı ile benzer bir kurumda istihdam edilmelerini kolaylaştırması.
- Tüm bu etkinlikler yapıldıktan sonra ise oryantasyon programının etkililiği ile ilgili geri dönüt alınmak için öğrencilere bir anket yapılmalı ve programla ilgili görüş, eleştiri ve önerileri öğrenilmeli, bunun sonucunda diğer uygulamalar da bu doğrultuda şekillendirilmelidir.
- Bu geri dönütlerin sürekli olarak takibini yapacak ve yeni düzenlemeleri uygulamaya koyacak ayrı bir oryantasyon takip ve denetleme birimi kurulmalıdır.

Oryantasyon eğitiminin, kurumların gerek mevcut düzenlerinin devamında, gerekse örgütsel gelişmede ileri düzeye erişmelerinde önemli bir rol oynadığı düşünülmektedir. İş yaşantısında olduğu gibi üniversite ortamına yeni girecek olan gençlerimize yapılacak olan oryantasyon eğitiminin ilk seneye özgü kalmayarak sürekliliğe sahip olması daha faydalı olacaktır. Kişilerin bulunduğu ortama daha kolay adapte olmaları ve aidiyet duygusunu aşlamak adına yapılan çalışmalar çok yönlü yapılmalıdır. Oryantasyon eğitimi ile genel olarak bazı bilgilerin edinilmesi, düşünsel becerilerin kazandırılması, öğrenci haklarının neler olduğu, not sistemi, bölümlerin öğretim elemanlarını tanıtarak öğrencilerin en kısa zamanda okula uyumunun sağlanması amaçlanmaktadır.

Diğer bir ifade ile burada vurgulanmak istenilen husus, oryantasyonun sadece ilk yılda kalmaması gerektiği, ihtiyaç duyulduğu hallerde ara sınıflarda, staja başlarken ya da öğrenciler bir sorunla karşılaştığında tekrar edilebilirliğinin gerekliliği-

dir. Bahsedilen “Sürdürülebilir Oryantasyon Modeli” bu görüşle ilgilidir. Oryantasyon çalışmalarının devamlılığının sağlanması için üniversite bünyesinde sadece bu işlerden sorumlu bir birim kurulmalıdır. İçerisinde öğrenci hakları, idari bilgilendirmeler, işleyiş prosedürleri, staj bilgileri, not sistemleri, barınma, sağlık ihtiyaçları, Sakarya şehri ile ilgili bilgi alabilecekleri bir birim (iklim, yaşam şartları, alışveriş yerleri, otobüs güzergâhları, doğal güzellikleri, gezilecek yerleri, depremle ilgili bilgiler vb.), Erasmus Programı ile gelen öğrencilere ilişkin bilgilendirmeler, mezunlardan gelen geri dönüşümleri değerlendiren birimler, psikolojik danışma ile ilgili her nevi bilgiyi verebilecek alan uzmanlarının bulunması faydalı olacaktır. Bu sayede oryantasyon eğitimi her ihtiyaca cevap verebilir ve öğrencinin sadece öğretim yılı başında karşılaşacağı sorunları giderici değil de her yıl ve her zaman bilgi, danışma, dayanışma ve yönlendirme alacağı bir birim olacaktır. Böyle bir birimin yanında öğrencilerin her zaman ellerinde olabilecek bir oryantasyon el kitabının hazırlanmasının da son derece faydalı olacaktır.

Sonuç olarak diyebiliriz ki, oryantasyon eğitiminin süreklilik göstermesinin öğrenci açısından ihtiyaçlara cevap vermesi bakımından daha etkili olacağı düşünülmektedir. Okulun öğrenciye yaptığı oryantasyon, öğretmenin öğrenciye yaptığı oryantasyon, öğrencinin öğrenciye ve hatta mezun olan öğrencinin lisans öğrencisine yapacağı mesleki oryantasyon gibi çok yönlü olması daha verimli olacaktır. Unutmayalım ki, “Kişinin gelecekteki umudu, onun şimdiki gücünün kaynağıdır”. Bu sebepten üniversite gençliğine gelecekte karşılaşacağı durum, olgu ve olaylarla ilgili olarak verilecek bilgiler onun umudunu, direncini, başarısını arttıracaktır.

KAYNAKÇA

- ÇİLENTİ, K. (1984). “**Eğitim Teknolojisi ve Öğretim**”, Ankara: Gül Yayınları.
- DORNAN, J., Çev. İdil Güpgüpoğlu (1997). “**Başarı için stratejiler**”, İstanbul: Sistem Yayıncılık, Beşinci Basım.
- 3’üncü Beş Yıllık Kalkınma Plânı**, D.P.T.Yayınları.
- KOÇ, Mustafa ve İskender Murat (1993), “**Yüksek Öğretim Ortamında Öğrenci Başarısını Etkileyen Faktörler**”, Ankara: Çağdaş Eğitim Dergisi, Yıl 18, Sayı 191.
- KORKMAZ, A. (2000), “**Yüksek Öğretim Gençliğinin Problemleri**”, Ankara: Milli Eğitim Dergisi, Sayı 145
<http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/145/korkmaz.htm> 26.04.2007
- ÖZDEMİR, İ. E., (1997). “**Üniversite Gençliğinin Problemleri**”, Ankara: G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, c. 17, Sayı 1.
- ÖZGÜVEN, İbrahim E. (2001), “**Çağdaş eğitimde Psikolojik Danışma ve Rehberlik**”, Ankara: PDREM Yayınları.
- UYGUN, S. (2004), “**Üniversite Gençliğinin Yabancılaşması**”, *Bilimin Ve Aklın Aydınlığında Eğitim*, Yıl 5, Sayı 57, Kasım, s. 231–235.
- YEŞİLYAPRAK, B. (2005), “**Eğitimde rehberlik Hizmetleri**”, Ankara: Nobel Yayıncılık.
http://www.sabem.saglik.gov.tr/kaynaklar/356_hastane_oryantasyon_egitimi.pdf
18.04.2007